

Якщо ж буде доведено, що немовля народилося мертвим і мати, від сорому чи страху, лише приховала його тіло, замість того, щоб заявити про те як належить, то за це вона підлягає лише: ув'язненню на строк від шести місяців до одного року, дивлячись з обставин, що більш або менш збільшують чи зменшують вину її.

Ст. 1933 ... Сама вагітна жінка, яка з власної сваволі чи за згодою з іншою особою вживатиме будь-які засоби для вигнання плоду свого, підлягає: позбавленню всіх прав стану і посиланню в Сибір на поселення, якщо вона за законом не звільнена від тілесних покарань, і покаранню батогами через катів мірою, визначеною ст. 22 цього Уложення для другого ступеню покарань такого роду. У ст. 1934, йдеться про підвищення покарання, визначеного у попередній статті, одним ступенем, якщо доведено, що підсудна була вже і раніше винуватою у даному злочині.

Отже, за злочини, які може скоїти лише мати (вбивство незаконнонародженої дитини своєї матір'ю під час пологів, або залишення її без допомоги, внаслідок чого немовля позбавиться життя, аборт), Уложенням не передбачалося застосування вищої міри кримінального покарання – смертної кари. Лише однією статтею (ст.1922) особливий стан вагітної жінки прямо визнавався пом'якшуючою обставиною. Всі інші особливості застосування кримінальних покарань до вагітних жінок пов'язані скоріше із принципом статевої, станової і т. д. нерівності суб'єктів злочину, якими було пронизане Уложення про покарання кримінальні і виправні 1845 року. Тим не менш, беззаперечно одне: всі досягнення й позитивні тенденції минулого знаходять своє відображення в сучасності.

Шуляк Ю. С.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
аспирантка кафедры истории государства и права*

ЗАЩИТА СЕМЕЙНЫХ (СУПРУЖЕСКИХ) ПРАВ ПО УЛОЖЕНИЮ О НАКАЗАНИЯХ УГОЛОВНЫХ И ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ 1845 ГОДА: ГЕНДЕРНЫЙ АНАЛИЗ

Гендерное развитие уголовного законодательства Украины происходит в соответствии со статьей 24 Конституции Украины.

Отечественное законодательство работает над искоренением гендерного насилия, например: насилие женщин в семье, домашнее насилие, и особенно такая его распространенная форма, как супружеское насилие. Среди множества исторических источников современного права, существенное место занимает уголовное законодательство Российской империи, где отводилось большое внимание разрешению данной проблемы.

Появление в середине XIX века такого крупного кодифицированного источника уголовного права, как Уложение о наказаниях уголовных и исправительных 1845 года, внесло заметный вклад в совершенствование и развитие уголовно- правовой охраны семейных прав граждан в настоящее время.

Раздел XI Уложения носит название «Опреступлениях против прав семейственных» и состоит из 4-х глав, которые, в свою очередь, делятся на несколько отделений. Всего в

разделе XI содержатся 54 статьи, обеспечивающих уголовную охрану семьи, семейных прав граждан и несовершеннолетних.

Особенность гендерного анализа правовых норм касательно защиты семейных прав и определения наказания за преступления против семьи по Уложению 1845 года состоит в том, что в нем гендерный аспект реализуется в виде применения уголовной ответственности мужчин и женщин за содеянные ими преступления.

Перед Уложением 1845 года ставится вопрос, выдерживается ли принцип гендерного равенства относительно защиты семейных прав, а также и ответственности за преступления против семьи. Рассмотрим несколько отделений главы I Раздела XI Уложения.

Первое отделение первой главы носит название «О противозаконном вступлении в брак». При этом в отдельных статьях указаны различные способы вступления в брак, делающие его противозаконным: похищение женщины (ст. 2040); заключение брака с использованием насилия и угроз (ст. 2041); путем доведения до «беспамятства или умоисступления» (ст. 2042); заключение нового брака лицом, не расторгнувшим прежний брак; заключение брака между родственниками или свойственниками (ст. ст. 2050- 2052); брак с лицами, не достигшими брачного возраста (ст. ст. 2054 и 2071); вступление христиан в брак с нехристианами (ст. 2055); отсутствие согласия на брак родителей, опекунов, прямых начальников (ст. ст. 2056 – 2058) и т. д. В качестве меры ответственности Уложение предусматривало лишение всех прав состояния и ссылка, либо, для низших сословий, наказание розгами и отдача в арестантские роты. Ряд норм этих статей при детальном анализе выглядят как гендерно нейтральные и соответствуют равенству по половому признаку.

Второе отделение главы I под названием «О похищении женщин замужних» устанавливает ответственность за насильственное (ст. 2072) и ненасильственное (ст. 2074) похищение замужней женщины. Можем обратить внимание, что дело по ненасильственному похищению возбуждалось лишь по жалобе мужа (влекло заключение в тюрьме на срок около 1 года). (Уложение о наказаниях уголовных и исправительных Р. XI, 2 отд. гл. I, СПб., 1845 г.).

Итак, устанавливалась охрана прав мужа на женщину, которую он взял в жены. Поскольку брак заключался церковью, развод по христианским традициям был практически невозможен или крайне затруднен, поэтому указанное право мужа было абсолютным и пожизненным, что в свою очередь нарушает права замужней женщины.

В третьем отделении главы I «О злоупотреблении прав и нарушении обязанностей супружества» устанавливается ответственность за избиение, нанесение ран и увечий супругами друг другу (ст. 2075, причем ответственность и права мужа и жены одинаковы, принуждение супруга к совершению какого-либо противозаконного акта или действия (т. е. злоупотребление семейной властью или доверием одного из супругов), а также за прелюбодеяние. За последнее наказывалось не только лицо, состоящее в браке, но и лицо «с коим учинено прелюбодеяние», независимо от его пола и семейного положения. В качестве наказания предусматривалось заключение в тюрьму на срок до 8 месяцев или в монастырь (бессрочно) с обязательным церковным покаянием (ст. 2077). (Уложение о наказаниях уголовных и исправительных Р. XI, 3 отд. гл. I, СПб., 1845 г.)

Таким образом гендерный анализ проблем защиты семейных прав в Российской империи в XIX ст. свидетельствует о том, что законодатель предпринимает меры, направленные в первую очередь на защиту семейных прав жены в браке (ответственность за похищение замужней женщины). Хотя следует отметить, что случай гендерной дискриминации прослеживается. Развод был невозможным для женщины и она была полностью зависима от мужа (абсолютная власть мужа над женой).

Василенко А. М.

Національний університет «Одеська юридична академія», асистент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В КАНАДІ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВИХ ПИТАНЬ ІМІГРАЦІЇ ТА ГРОМАДЯНСТВА

Сьогодні більшість країн світу, в тому числі й Канада, характеризується національним різноманіттям. Політика денатуралізації і депортації в ній безпосередньо вплинула на формування законодавства з імміграції та громадянства. Робіт, присвячених історико-правовій генезі імміграції та громадянства в Канаді небагато. Впродовж останніх двох сторіч «чотири хвилі» імміграції українців до Канади поруч з іншими етнічними групами зробили свій значний внесок в побудову однієї з найуспішніших країн світу. Разом зі створенням Канади як Домініону виникло питання регламентації іммігрантів, умов заселення, проходження карантину тощо. А це все вимагало законодавчих кроків, які все ж таки робилися владою. Однак до 1947 року практично не було ніякого юридичного закріплення канадського громадянства. Не дивлячись на те, що фактично федеральна держава Канада була проголошена в 1867 р., перший Закон «Про канадське громадянство» вступив в силу тільки в 1947 р. До цього моменту всі народжені або ті, що натуралізуються в країні вважалися британськими підданими, що постійно проживають в Канаді. Закон провів чітке розмежування між канадськими громадянами по народженню або натуралізації та британськими підданими, громадянами Канади, чого не було раніше, а також визначив порядок набуття канадського громадянства.

В Канаді перший акт, офіційно ідентифікувавший іммігрантів був прийнятий лише в 1910 році (Акт «Про імміграцію» 1910 р.), що було пов'язано з бажанням уряду населити Західну Канаду. Акт «Про імміграцію» 1910 року виключав з імміграції до Канади неспроможних до роботи осіб та осіб, «недружелюбних» до британців і французів національностей, до яких в той час відносилися народи Австро-Угорської імперії. Акт «Про натуралізацію» 1914 р. та наступний Канадський Акт «Про співвітчизників» 1921 р. були розроблені тільки для того, щоб надати Канаді членство в Міжнародному Суді та дозволити їй брати участь в Лізі Націй. Акт «Про імміграцію» 1952 р. надавав міністрові Канади такі характеристики як національність, громадянство, етнічна група, заняття, класова або географічна область походження, але потрібна була готовність асимілюватися або прийняти на себе обов'язки (відповідальність) громадянства, що значно поширило можливості, в тому числі, й українців на легальну імміграцію. Акт «Про імміграцію та